

บทคัดย่อ

การไต่สวนมูลฟ้องเป็นกระบวนการกลั่นกรองคดีที่โจทก์นำมาฟ้อง ว่ามีมูลเพียงพอที่ศาลพึงประทับฟ้องไว้พิจารณาและพิพากษาต่อไปหรือไม่ จึงเป็นมาตรการทางกฎหมายที่สำคัญประการหนึ่งที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เนื่องจากในชั้นไต่สวนมูลฟ้องยังมีชั้นที่จะพิจารณาว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ โจทก์จึงยังไม่ต้องนำพยานหลักฐานทั้งหมดมาพิสูจน์ความผิดให้ศาลรับฟังโดยปราศจากข้อสงสัย เพียงแต่นำพยานหลักฐานหลักฐานมาแสดงให้เห็นว่าคดีมีมูล อันมีนัยแสดงให้เห็นว่าเป็นกระบวนการระหว่างศาลกับโจทก์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 165 จึงบัญญัติว่าจำเลยไม่มีอำนาจนำพยานมาสืบในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง โดยให้สิทธิเพียงตั้งทนายมาถามค้านพยานโจทก์เท่านั้น เพื่อไม่ให้เกิดการไต่สวนมูลฟ้องเกิดความยืดเยื้อและกลายเป็นการพิจารณาคดีไป รวมทั้งห้ามมิให้ศาลถามคำให้การจำเลยในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ เนื่องจากจำเลยยังไม่ตกอยู่ในฐานะจำเลยก่อนศาลประทับฟ้อง แม้จะเป็นการคุ้มครองสิทธิของจำเลย ทำให้ศาลไม่มีอำนาจที่จะบังคับหรือจำกัดเสรีภาพของจำเลยในทางกลับกัน บทบัญญัติดังกล่าวกลับเป็นข้อจำกัดสิทธิของจำเลยในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง เนื่องจากทำให้จำเลยไม่มีโอกาสกล่าวอ้างข้อเท็จจริงที่แสดงว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ ศาลจึงฟังข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของโจทก์ฝ่ายเดียว และการสืบพยานเพิ่มเติมของศาลก็เป็นไปได้ยากเพราะศาลไม่ทราบข้อเท็จจริงได้ดีเท่ากับจำเลย ประกอบกับบทบาทของศาลที่จะเข้ามาค้นหาความจริงในชั้นไต่สวนมูลฟ้องยังมีไม่มากนัก ดังนั้น หากให้ศาลได้มีโอกาสรับฟังข้อเท็จจริงทั้งจากฝ่ายโจทก์และจำเลยบ้างพอสมควร เพียงเท่าที่จะไม่เป็นการเสียเวลาแก่ศาลและคู่ความ รวมถึงไม่เป็นการเพิ่มขึ้นตอนของการไต่สวนมูลฟ้องให้ยุ่งยากมากเกินไป ก็จะทำให้การกลั่นกรองคดีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงไม่ควรถือว่าการไต่สวนมูลฟ้องเป็นเรื่องระหว่างศาลกับโจทก์เท่านั้น ในส่วนของจำเลยก็จะต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิในชั้นไต่สวนมูลฟ้องด้วยเช่นกัน

จากการศึกษาพบว่า การไต่สวนมูลฟ้องในต่างประเทศจะให้สิทธิแก่จำเลยที่จะแสดงข้อเท็จจริงและแก้ข้อกล่าวหาในชั้นไต่สวนมูลฟ้องได้ โดยอาจจะมีข้อแตกต่างกันอยู่บ้างระหว่างประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์และซีวิลลอว์ เนื่องจากแนวความคิดพื้นฐานของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ คู่ความทั้ง 2 ฝ่ายมีฐานะเท่าเทียมกัน ศาลจะวางตัวเป็นกลางและให้คู่ความทั้ง 2 ฝ่ายนำเสนอพยานหลักฐานต่อสู้คดีกันเอง จึงต้องมี Grand Jury ซึ่งเป็นประชาชนมาตรวจสอบข้อหาของพนักงานอัยการในคดีอุกฉกรรจ์ รวมไปถึงการไต่สวนมูลฟ้องของ Magistrate ซึ่งโจทก์และจำเลยมีสิทธิที่จะนำสืบพยานหลักฐานได้ในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง เพื่อให้มีการเปิดเผยพยานหลักฐานอย่างสมบูรณ์ และทำการไต่สวนมูลฟ้องเพื่อกลั่นกรองคดีที่โจทก์

นำมาฟ้องว่ามีมูลเพียงพอหรือไม่ ส่วนประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ ผู้พิพากษาและองค์กรของรัฐต่างมีส่วนร่วมในการค้นหาความจริง การไต่สวนมูลฟ้องจึงมิใช่เป็นเพียงการพิจารณาว่าคดีมีมูลหรือไม่เท่านั้น แต่ศาลจะไต่สวนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานของทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งที่แสดงว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ รวมทั้งยังมีอำนาจกระทำการทุกอย่างที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ในการค้นหาความจริง

ผู้เขียนจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยปรับปรุงสิทธิของจำเลยในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง ทั้งในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์และในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้อง เปิดโอกาสให้จำเลยมีสิทธิที่จะยื่นคำแถลงต่อศาลเพื่อระบุถึงบุคคลเอกสาร หรือวัตถุที่จะสนับสนุนข้อเท็จจริงของตน โดยให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลยพินิจที่จะเรียกบุคคลเอกสาร หรือวัตถุมาประกอบการวินิจฉัยคดี ซึ่งถือว่าเป็นพยานของศาลมิใช่พยานที่จำเลยนำสืบ ทำให้การไต่สวนมูลฟ้องไม่ยืดเยื้อจนเกินไป นอกจากนี้ยังให้สิทธิจำเลยในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ให้การหรือไม่ให้การในชั้นไต่สวนมูลฟ้องได้ เป็นการเปิดโอกาสให้จำเลยแก้ข้อกล่าวหา และเพื่อให้ศาลได้รับฟังข้อเท็จจริงทั้งฝ่ายผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหา ไม่ใช่ฟังเฉพาะฝ่ายผู้กล่าวหาอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงข้อแก้ตัวของผู้ถูกกล่าวหา